

ادامه از صفحه اول

زلزله بم و مسئله زلزله تهران

و این نشان می‌دهد که در یک محدوده کلان‌شهر مانند تهران و حومه آن وقتی زمین‌لرزه‌ای حتی با اندازه متوسط رخ دهد، تبعات آن چقدر می‌تواند آسیب‌رسان‌تر از خود لحظه رخداد زلزله باشد. حال سؤال آن است که رویدادی به این اهمیت (مسئله زلزله تهران) چرا فقط حدود یک هفته در دستور کار و مورد پرسش و تلاش برای چاره‌جویی از سوی مدیران اجرایی قرار گرفت؟ به نظر می‌رسد وقتی خبر و اهمیت هنجایی آن در دو، سه روز اول بعد از رخداد از صدر پیگیری‌های مردم و مسئولان به کنار رفت، موضوع از اساس از دستور پیگیری جدی خارج شد (دلایل و بهانه‌ها البته فراوان است؛ کمبود بودجه، نگرانی مردم، اولویت‌های فوری دیگر …). نگرانده معتقد نیست که باید مردم را نگران نگه داشت. اتفاقا مردم باید در آرامش زندگی کنند و بیهوده نگران نباشند. ولی مسئله ریسک زلزله تهران باید یکی از اولویت‌های جدی و اساسی حاکمیتی در ایران باشد. اولین گام در راه اهمیت‌دادن و جدی‌گرفتن چنین موضوعی به‌کارگیری نخبگان و متخصصان با صلاحیت برای مدیریت اجرایی و علمی مسئله کاهش ریسک است. یادمان باشد که صلاحیت و نخبگی را در یادگامی و دانشگاه و محافل علمی می‌سنجند و برای افراد به رسمیت می‌شناسند و در این تشخیص نسبت فامیلی با مدیران موجود، زن خوب یا تشخیص دیوان‌سالاری اجرایی ملاک نیست. وقتی چنین نخبگان واقعی‌ای در مصدر کار قرار گیرند (و کشور را به دلیل نیافتن موقعیت مناسب در آن به سوی کشورهای پیشرفته صنعتی ترک نکنند) آن وقت است که اساسا مشخص خواهند کرد که مسئله ریسک زلزله تهران در اولویت چندم قرار می‌گیرد و چقدر بودجه برای آن و برای چه مدتی و با چه برنامه زمانی باید اختصاص داد و اینکه برای اجرای برنامه کسرترده کاهش ریسک به چه گروه‌های تخصصی و چه افرادی باید مراجعه کرد. این قدرت تشخیص نزد بیشتر مدیران اجرایی کنونی موجود نیست. یادمان باشد آسیب‌دیدگان زلزله بم، در شهری که فقط حدود صد هزار جمعیت داشت، اکنون و ۱۵ سال بعد از اتفاق هنوز در حال درمان‌های فیزیکی و روانی پیچیده هستند و اساسا بسیاری از آسیب‌های بازماندگان هیچ‌گاه قابل جبران نیست. تصور کنید اگر همان زلزله بم با بزرگای ۶٫۵ در نزدیکی تهران رخ دهد. حتما باید برای چنین وضعیتی آماده باشیم.

✱ **استاد پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله**

زباله‌های فرصت‌ساز

به بیانی دیگر، هنگامی که می‌توان به‌سادگی و با کمترین سرمایه، ارزش کار انسانی را دوباره به درون این چیزها تزریق کرد، نشان‌دهنده ناهنجاری زندگی شهری است که چیزها، خیلی پیش از آنکه واقعا بی‌ارزش شوند، «ناچیز» شده و دور انداخته می‌شوند. اکنون با پشتوانه این تجربه، راه چندان

برای شکل‌گیری تفکیک زباله از مبدأ باقی نمانده است. به شر طی که این تجربه‌ها دیده شوند و به حوزه آگاهی و دانش درآیند.

نگاه مجلس و دولت به سازمان زمین‌شناسی

با وجود جامع‌بودن قانون تأسیس، این جایگاه سازمانی، موجب ایجاد سوءتعبیر و تفسیر شده و به‌مرور زمان حوزه عملکردی سازمان محدود به بخش معدن شد.البته در طول چند دهه گذشته روحیه افراط و تفریطی دولتمردان در تعریف جایگاه سازمان نقش داشته است؛ به‌نحوی‌که در دوره‌ای، این سازمان حتی در زیرمجموعه وزارت اقتصاد جای داده شد. بعد از گذشت حدود ۱۸ سال از عمر سازمان، با توجه به مقتضیات زمان، قانون مدنی برای اداره سازمان زمین‌شناسی کشور در سال ۱۳۵۶ ازسوی مجلس تصویب شد، در سال ۱۳۵۹ با همان روحیه افراط و تفریطی، این قانون با یک ماده‌واحده از طرف شورای انقلاب لغو و قانون سال ۱۳۳۸ نافذ اعلام شد. از همان زمان تاکنون قانون سازمان زمین‌شناسی نیز از سوی افراد به‌حاشیه‌رانده‌شده و گروه‌های متعدد در دوره‌های مختلف، براساس میزان نفوذ سیاسی خود، سازمان فنی و علمی زمین‌شناسی را به این‌سو و آن‌سو کشاندند. اگرچه تا سال ۱۳۷۷ این قانون در شکل ظاهری خود به عنوان مهم‌ترین سند بالادستی سازمان وجود داشته و حداقل در زمان انتصاب رئیس سازمان یک‌بار خوانده می‌شد، اما با تفویض وظایف اکتشاف معادن مربوط به وزارت معادن و فلزات وقت، از طرف شورای عالی اداری به سازمان زمین‌شناسی و تبدیل این سازمان به یکی از معاونت‌های این وزارتخانه، عملا اصول بالادستی سازمان به پستو رفت و بخش عمده وظایف سازمان که مرتبط با سازمان‌ها و وزارتخانه‌های مختلف بود، به فراموشی سپرده شد و تنها بخش اکتشاف معادن آن، هر روز پررنگ‌تر شد.

ادامه در صفحه ۱۵

شرق؛ دولت روز گذشته لایحه بودجه سال ۹۸ را به مجلس ارائه کرد تا بررسی رسمی لایحه بودجه سال آینده توسط مجلس کلید بخورد. لایحه‌ای که در مقایسه با سال قبل به سمت کاهش بودجه برخی مراکز و دستگاه‌های جنجال‌ساز که حجم کوچکی از بودجه را تشکیل می‌دهند رفته اما دست دولت را برای برداشت از صندوق توسعه و نحوه انجام برخی هزینه‌ها بازتر کرده است. بودجه ۹۸ که به صورت دوستقفی و برای شرایط تحریم نوشته شده با ۴۲٫۶ درصد رشد نسبت به لایحه بودجه ۹۷، بسته شده است. سقف بودجه در لایحه بودجه ۹۷، هزار و ۱۹۴ هزار و ۹۳۵ میلیارد و ۳۶۷ میلیون دلار بوده است. دولت برای سال ۹۸ نیز همچنان با دست‌ودل‌بازی قرار است اوراق منتشر کند. در مقایسه با بودجه سال گذشته سقف انتشار اوراق اسلامی ۱۴ درصد افزایش پیدا کرده است. نکته جالب توجه در این تبصره این است که دولت به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داد، رأسا از دارایی‌های دولت به‌عنوان پشتوانه انتشار اوراق اسلامی بدون رعایت تشریفات قانونی استفاده کند.

لایحه بودجه ۹۸ با تعیین سقف درآمد و هزینه، هزارو۷۰۳ هزار میلیارد تومانی دیروز تقدیم مجلس شد. دولت در لایحه بودجه ۹۸ مجموع بودجه عمومی و درآمدهای اختصاصی را با سقف ۴۷۸ هزار میلیارد تومان بسته که از این رقم حدود ۴۰۷ هزار میلیارد تومان مربوط به منابع عمومی و بیش از ۷۰ هزار میلیارد تومان به درآمدهای اختصاصی تعلق دارد. در مقابل مصارف دولت نیز شامل مصارف عمومی و بودجه شرکت‌های دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانک‌ها می‌شود که در بخش مصارف عمومی هزینه‌های دولت حدود ۳۲۰ هزار میلیارد تومان، هوشمیه‌های عمرانی ۶۲ هزار میلیارد تومان و تملک دارایی‌های مالی با ۲۵ هزار میلیارد تومان است که مصارف عمومی را به ۴۰۷ هزار میلیارد تومان می‌رسد. نکته مورد توجه این است که لایحه بودجه ۹۸ بالغ بر ۱۱۲ هزار میلیارد تومان کسری تراز عملیاتی دارد؛ این در حالی است که مطابق قانون برنامه ششم توسعه میزان این کسری در سال آینده باید حدود ۶۴هزارو ۵۰۰ میلیارد تومان باشد. تراز عملیاتی از تفاوت درآمدها (که شامل درآمد مالیاتی، گمرک و سایر درآمدها بدون نفت و دارایی‌های مالی محسوب می‌شود) با هزینه‌های جاری بودجه به دست می‌آید. در حال حاضر و طبق گزارش دیوان محاسبات از عملکرد هشت‌ماهه بودجه سال ۹۷ تراز عملیاتی ۶۸هزارو ۲۰۰ میلیارد تومان کسری دارد. بررسی لایحه بودجه ۹۸ نشان می‌دهد ۱۱۲ هزار میلیارد تومان کسری تراز عملیاتی وجود دارد که این رقم با درآمدهای ارزی نفت و واگذاری دارایی‌های مالی که عمده آنها اوراق پیش‌بینی می‌شود، تراز شده است.

منابع صندوق توسعه، پول توجیبی دولت
امسال دولت در تدوین لایحه بودجه ۹۸ دست خود را برای هزینه‌کرد منابع صندوق توسعه ملی باز گذاشته است. اگر تا دوره‌های قبل دولت‌ها تسهیلات ارزی از صندوق توسعه ملی دریافت می‌کردند، در دولت حسن روحانی مجوز دریافت تسهیلات ریالی از صندوق توسعه تقریبا تبدیل به یک عرف شد. در متن لایحه بودجه ۹۸ دولت سهم صندوق توسعه ملی را به ۲۰ درصد کاهش داده و چنانچه منابع دولت از محل صادرات نفت خام، معیانات گازی و خالص صادرات گاز در سال آینده کمتر از ۱۴۲ هزار میلیارد تومان شود، به دولت اجازه داده می‌شود از محل ۵۰ درصد مانده منابع حساب ذخیره ارزی با لحاظ ۵۰ درصد سهم صندوق توسعه ملی نسبت به تأمین مایه‌التفاوت حاصل‌شده اقدام کند. بر این اساس شرکت ملی نفت ایران مکلف است تا سقف مبلغ شش هزار میلیارد تومان از منابع دریافتی خوراک مایع تحویلی به پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها را به حساب خزانه‌داری کشور واریز کند. ۵۰ درصد این منابع قرار است صرف اعتبار برای روکش آسفالت شبکه راه‌ها و ۱۳ درصد آن صرف آسفالت معابر شهرهای با جمعیت زیر ۵۰ هزار نفر شود. مابقی آن هم صرف خاک‌پوش، آسفالت معابر و اعتبار برای نوسازی مدارس شود. نکته جالب توجه این است که با توجه به تمام حوادثی که این چند سال در مدارس غیرمجهز اتفاق افتاده و منجر به مرگ بسیاری از دانش‌آموزان شد، دولت به جای تخصیص ردیفی جداگانه برای نوسازی مدارس، اعتباری مشروط برای آن در نظر گرفته است، آن هم به مقدار سه درصد منابع خوراک تحویلی به پتروشیمی‌ها؛ همان صنایعی که امسال با هر ترفندی از پرداخت ارز خود به دولت در ازای دریافت خوراک ظفره رفتند.

تعیین سقف ۲۰میلیارددلاری فاینانس روزروهای تحریم
در تبصره سوم لایحه بودجه ۹۸، سقف تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) برای طرح‌ها علاوه بر باقی‌مانده سهمیه سال قبل، معادل ریالی ۳۰ میلیارد دلار تعیین کرده و طرح‌های بخش‌های خصوصی و تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت‌های دانش‌بنیان نیز با سپردن تضمین‌های لازم به بانک‌های عامل می‌توانند از این تسهیلات استفاده کنند.دولت مجاز است یک میلیارد دلار از تسهیلات تأمین مالی خارجی در نظر گرفته‌شده را برای استفاده از منابع بانک‌ها و مؤسسات مالی و توسعهای بین‌المللی به منظور تجهیز آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی استفاده کند. گرچه این موارد از لحاظ تخصیص اعتبار جزء نواقظ عطف بودجه است اما در روزهای تحریم اصلا مشخص نیست که آیا دولت می‌تواند این میزان فاینانس را جذب کند؟در تبصره ۵ لایحه بودجه ۹۸، دولت به بانک‌های عامل مجوز اعطای تسهیلات ارزی را ارائه کرده است. این تسهیلات قرار است مشمول طرح‌های توسعهای بالادستی نفت و گاز و بخش صنعت و معدن و صنایع تکمیلی و تبدیلی چغندرقد باشد. البته سال‌های قبل نیز دولت چنین مجوزی را صادر کرده بود اما هیچ اطلاعات شفافی در این زمینه وجود ندارد که آیا این تسهیلات ارزی دقیقا به چنین فعالیت‌هایی تعلق گرفته است یا خیر؟

ردیف درآمدی	ملی	استانی	جمع کل
مالیات اشخاص حقوقی	۱۲۷۱۴	۲۴۵۰۰	۳۷۲۱۴
مالیات بر درآمدها	۲۴۹	۲۴۷۱۶	۲۴۹۶۵
مالیات بر ثروت	۴۱	۴۰۹۵	۴۱۳۶
مالیات بر واردات	۲۷۷۸۸	۰	۲۷۷۸۸
مالیات بر کالاهای و خدمات	۱۰۳۵۳	۵۲۴۷۳	۶۲۸۲۷
درآمد حق بیمه	۱۹۰۰	۰	۱۹۰۰
سود سهام شرکت‌های دولتی	۱۲۰۰۰	۰	۱۲۰۰۰
درآمدهای حاصل از اجاره	۱۷۳	۲۳۴	۴۰۷
سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت	۱۹۱۷۵	۰	۱۹۱۷۵
درآمدهای حاصل از خدمات	۴۵۶۴۲	۳۹۲۷	۴۹۵۶۹
درآمدهای حاصل از فروش کالاهای	۵۶۶	۹۹	۶۶۵
درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات	۲۰۰۰	۴۰۴۶	۶۰۴۶
درآمدهای متفرقه	۳۰۰۸۳	۲۵۱۶	۳۲۵۹۹
منابع حاصل از فروش نفت و فراورده‌های نفتی	۱۴۲۵۳۸	۰	۱۴۸۲۵۳۸
منابع حاصل از فروش و واگذاری اموال منقول و غیرمنقول	۴۷۵۴	۳۸	۴۷۹۲
منابع حاصل از واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۰۰۰	۰	۱۰۰۰
منابع حاصل از فروش و واگذاری انواع اوراق مالی اسلامی	۴۴۰۰۰	۰	۴۴۰۰۰
منابع حاصل از تسهیلات خارجی	۵۰	۰	۵۰
منابع حاصل از دریافت اصل وام‌ها	۲۱۳۳	۰	۲۱۳۳
منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی	۳۶۰۰	۰	۳۶۰۰
منابع حاصل از برگشتی پرداخت‌های سال قبل	۸۱۷	۰	۸۱۷
منابع حاصل از سایر واگذاری‌ها	۴۰۰	۰	۴۰۰
جمع کل	۳۶۱۹۸۰	۱۱۶۶۴۶	۴۷۸۶۲۶

منبع	جمع منابع عمومی دولت	درآمدهای اختصاصی دولت	منابع شرکت‌های دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانک‌ها	منابع بودجه کل کشور پس از کسر ارقامی که دو بار منظور شده‌اند
	۴۰۷۷۱۳	۷۰۹۱۳	۱۲۷۴۷۵۵	۱۷۰۳۲۳۳
قیمت و میزان صادرات نفت	۵۲ دلار	۱۵ میلیون بشکه در روز		

اقتصاد

برای پشتوانه اوراق مالی ۹۸ اجازه داده شد

فروش دارایی‌ها بدون تشریفات

بودجه ۹۸ با ۴۲/۶ درصد رشد نسبت به ۹۷ به مجلس تقدیم شد

مالیات‌ها
درحالی‌که دولت در لایحه بودجه خود سهمی ۱۵۶هزارمیلیاردتومانی برای درآمدهای مالیاتی در نظر گرفته است، از هم‌اکنون می‌توان گفت بخشی از این مالیات‌ها تحقق نخواهند یافت. یکی از مواردی که همواره دراین‌باره به دولت‌های مختلف تذکر داده شده، ارائه اعداد و ارقامی برای درآمدهاست که فقط برای برابرکردن درآمدها با هزینه‌هایی انجام می‌شوند که قصد کاهش آن وجود داده می‌شود از محل دریافت این مالیات‌ها نیز تعادل چندانِ دیده نمی‌شود. درحالی‌که مالیات پرداختی شرکت‌ها و بنگاه‌های زیرنظر آستان قدس رضوی در سال آینده نزدیک به صفر خواهد بود، دولت قصد دارد از کارکنان دولتی و غیردولتی که بیش از دو میلیون و ۲۰۰هزارتومان حقوق می‌گیرند، مالیات بگیرد؛ درآمدی که در برخی شهرهای کشور زیر خط فقر مطلق محسوب می‌شود.

افزایش قیمت گازوئیل
دولت همچنین در لایحه بودجه پیشنهادی خود خواستار افزایش ۲۰درصدی قیمت هر لیتر گازوئیل شده و از این طریق امیدوار است بیش از هزار میلیارد تومان به درآمدهای خود اضافه کند. دولت همچنین ۶۲ هزار میلیارد تومان برای بودجه طرح‌های عمرانی در نظر گرفته و ۱۴۲ هزار میلیارد تومان نیز پیش‌بینی درآمد نفتی دولت در بودجه سال آینده است.

دست‌ودل‌بازی در انتشار اوراق بدون تشریفات قانونی

دولت قرار است ۴۴ هزار میلیارد تومان اوراق مالی اسلامی منتشر کند. تبصره ۵ ماده واحده لایحه بودجه مربوط به انتشار اوراق اسلامی است. به پشتوانه این تبصره شرکت‌های دولتی تا سقف چهار هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان برای اجرای طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی مجاز هستند اوراق منتشر کنند. همچنین دولت در بودجه سال ۱۳۹۸ مجموع ۲۳ هزار میلیارد تومان اسناد خزانه اسلامی با سرسیدهای یک‌ساله و سه‌ساله در نظر گرفته است. آن‌طورکه در بودجه سال آینده آمده دولت باید اسناد خزانه اسلامی موضوع ردیف درآمدی قانون بودجه سال ۱۳۹۸ را حفظ قدرت خرید و با سررسید تا سه سال را صادر و به طلبکاران تا سقف ۱۴ هزار میلیارد تومان واگذار کند. بازپرداخت اصل این اسناد در قوانین بودجه‌های سنواتی کل کشور پیش‌بینی می‌شود و خزانه‌داری کل نیز موظف است از محل اعتبارات ردیف‌های فصل مربوطه این قانون، نسبت به تسویه آن اقدام کند. طبق این قانون دولت باید از طریق اسناد تسویه خزانه، بدهی‌های قطعی خود به اشخاص حقیقی و حقوقی (تعاونی و خصوصی) که در چارچوب قوانین و مقررات مربوط تا پایان سال ۱۳۹۷ ایجاد شده، با مطالبات قطعی معوق دولت از اشخاص مزبور تا مبلغ دو هزار میلیارد تومان به صورت جمعی- خرجی تسویه کند. در قسمت دیگر از قسمت اول ماده واحده بودجه سال آینده آمده دولت به‌منظور استمرار جریان پرداخت‌های خزانه‌داری کل کشور، تا مبلغ ۱۰ هزار میلیارد تومان اسناد خزانه اسلامی با

سررسید کمتر از یک سال منتشر و اسناد مزبور را صرف تخصیص‌های ابلاغی از سوی سازمان برنامه‌وبودجه کشور (با اولویت اعتبارات استانی) موضوع این قانون کند. اگرچه یکی از انتقادات جدی کارشناسان اقتصادی به دولت حسن روحانی بی‌مبالاتی در انتشار اوراق و آثار تورمی آن است اما دولت برای سال ۹۸ نیز همچنان با دست‌ودل‌بازی قرار است اوراق منتشر کند. در مقایسه با بودجه سال گذشته سقف انتشار اوراق اسلامی ۱۴درصد افزایش پیدا کرده است.نکته جالب‌توجه در این تبصره این است که دولت به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داد رأسا از دارایی‌های دولت به‌عنوان پشتوانه انتشار اوراق اسلامی بدون رعایت تشریفات قانونی استفاده کند.

ادامه ساخت واحدهای مسکن مهر
در تبصره ۸ برای عملیات آماده‌سازی، محوطه‌سازی، تأمین خدمات روبنایی و زیربنایی و تکمیل واحدهای مسکن مهر به دولت مجوز مداخله داده شده است. بر اساس لایحه بودجه سال آینده، دولت پیشنهاد کرده که سرمایه بانک مسکن پنج هزار میلیارد تومان افزایش یابد. بر اساس این بند، بدهی دولت به بانک مرکزی مشمول تبصره بند (الف) ماده (۱۰) قانون برنامه ششم توسعه نمی‌شود. درعین‌حال، بانک مسکن متعهد می‌شود که نسبت به اعطای تسهیلات برای عملیات آماده‌سازی، محوطه‌سازی، تأمین خدمات روبنایی و زیربنایی و تکمیل واحدهای مسکن مهر، طرح‌های بازآفرینی شهری و احیای بافت‌های فرسوده و همچنین احداث واحدهای مسکن اجتماعی و حمایتی اقدام کند.

واریز سهم درمان تأمین اجتماعی به خزانه دولت

همچنین بند جنجالی واریز سهم درمان تأمین اجتماعی به خزانه دولت که سال گذشته باوجود مخالفت گروه‌های کارگری و کارفرمایی مصوب و قانونی شد، در لایحه بودجه سال آینده نیز تکرار شده است. بر اساس بند «و» تبصره ۷ ماده واحده لایحه بودجه سال ۹۸ کل کشور، سازمان تأمین اجتماعی مکلف است تمامی سهم درمان از مجموع مآخذ کسر حق بیمه موضوع مواد (۲۸) و (۲۹) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۲/۴/۳ و سایر منابع مربوط را در حسابی نزد خزانه‌داری کل کشور با عنوان بیمه درمان تأمین اجتماعی متمرکز کند و سازمان تأمین اجتماعی طبق قانون تأمین اجتماعی این منابع را هزینه می‌کند. این موضوع از بودجه سال ۹۷ شکل قانونی به خود گرفت و نمایندگان مجلس شورای اسلامی در جریان بررسی لایحه بودجه سال ۹۷ کل کشور در بررسی بندهای هزینه‌ای با تصویب بند «ز» تبصره ۷ لایحه بودجه سازمان تأمین اجتماعی را مکلف کردند که سهم درمان موضوع مواد ۲۸ و ۲۹ قانون تأمین اجتماعی را به حساب خزانه واریز کنند. به دنبال این مصوبه، نمایندگان کارگری و کارفرمای در مخالفت با این مصوبه حتی نشست‌های شورای‌عالی کار برای تعیین دستمزد کارگران را تعطیل کرده بودند و خواستار مخالفت شورای نگهبان با این تبصره شده بودند، اما اعتراض آنها بی‌نتیجه ماند.

دستگاه	بودجه
وزارت ارشاد	۱۴۱۶
وزارت راه و شهرسازی	۸۳۸۱
وزارت اطلاعات	۵۸۲۵
وزارت کشاورزی	۲۱۵۷
وزارت کشور	۹۴۰
وزارت امور خارجه	۲۰۳۶
وزارت دادگستری	۴۸۰
وزارت اقتصاد	۱۳۱۶
وزارت دفاع	۳۵۹۷
دستگاه	بودجه
وزارت ممت	۲۲۸۵
وزارت نیرو	۸۷۴۳
وزارت نفت	۱۳۳
وزارت علوم	۱۶۶۶
وزارت ارتباطات	۳۷۶۴
وزارت بهداشت و درمان	۱۴۴۹۰
وزارت ورزش و جوانان	۱۱۶۶
وزارت آموزش‌وپرورش	۴۵۸۳۱
وزارت کار	۴۳۱۶۹

منابع	جمع مصارف عمومی دولت	از محل درآمدهای اختصاصی دولت	مصارف شرکت‌های دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانک‌ها	مصارف بودجه کل کشور پس از کسر ارقامی که دو بار منظور شده‌اند
نرخ مؤثر دلار				
	۴۰۷۷۱۳	۷۰۹۱۳	۱۲۷۴۷۵۵	۱۷۰۳۲۳۳
				۵۸۰۰ تومان

یادداشت

سوشی دولتی

حمیدرضا پور سلیمی

● ۱. اصطلاحی در حوزه اقتصاد رفتاری در مورد نوع خاصی از پول افراد وجود دارد تحت عنوان پول قمارخانه (house money) که برای اولین‌بار این اصطلاح را ریچارد تیلر و جانسون (Thaler and Johnson ۱990) بر اساس شواهد آزمایشگاهی خود به کار بردند. این اصطلاح برای توضیح رفتار قماربازانی به کار برده می‌شد که بعد از آنکه بازی خود را با پول مشخصی شروع می‌کردند، در صورت برنده‌شدن میزان قابل‌توجهی پول در جریان بازی، نسبت به این، رفتاری را از خود بروز می‌دادند که متفاوت از رفتار آنها نسبت به پول اولیه آنها بود؛ پولی بادآورده که موجب می‌شود فرد قمارباز نسبت به ادامه بازی با آن، ریسک‌پذیری بیشتری پیدا کند که حتی ممکن بود در ادامه به باخت همه آن منجر شود. پدیده house money در اقتصاد ایران، در طول دهه‌های گذشته نمود داشته است. افرادی که به نوعی از رانت انرژی ارزان بهره برده‌اند یا برخی فعالان بازار مسکن که در حفاصل سال‌های ۸۳ تا ۹۲، سودهای زیادی از این بازار کسب کرده‌اند، افرادی که با استفاده از روابط غیرقانونی، از منابع کلان بانکی استفاده می‌کنند، واردکنندگانی که از رانت ارزی برای واردات کالا با ارز دولتی و فروش کالا با نرخ آزاد استفاده کرده‌اند تا سفته‌بازان بازار ارز و طلا و قاچاقچیان کالا و مواد مخدر در ادخال پول به پول‌شویی در اقتصاد ایران مشغول هستند، همگی به سودهای غیرمولد و کلانی دست پیدا می‌کنند که نمونه‌هایی از house money در اقتصاد ایران بوده است.

۲. یکی از اقتصاددانان جوان کشور در طنزی تلخ، وضعیت پیش‌روی اقتصاد کشور را چنین پیش‌بینی می‌کند: «در دوره رکود تورمی پیش‌رو، ما با یک جامعه دوقطبی از نظر درآمدی مواجه هستیم. با بعضی‌ها سوار قیمت دلار شده‌اند و بالا رفته‌اند یا خیلی‌ها به ناچار به عقب رفته‌اند. استراتژی موفق بینزیستی در این دوره این است که به عنوان مثال با باید به مردم سوشی و غذای لاچپری داد یا فلافل! حد وسطی وجود ندارد.» تغییروتحولات بازارهای سرمایه‌گذاری در چندماهه اخیر، به نوعی نتیجه‌گیری این تحلیل توام با طنز آقای سیامک قاسمی را تأیید می‌کند. سود کلانی که عده معدودی از بازیگران بازار سسکه و ارز در ماه‌های اخیر کسب کرده‌اند، حکم همان پول قماری را دارد که مورد توجه تیلر بوده است، اما ریسک‌پذیری بالایی که به دنبال این سود کلان شکل می‌گیرد، توجه تیلر برای اقتصاد کشور خواهد داشت؟

۳. یکی از بحران‌های اخیر کشور، مسئله واگذاری شرکت هفت‌تپه در سال ۹۴ به بخش خصوصی و اعتراضات اخیر کارگران این شرکت به عدم پرداخت حقوق و بلا تکلیفی آنها بوده است؛ مسئله‌ای که می‌تواند به‌سرعت به سایر بنگاه‌های اقتصادی کشور که مشکلات مشابهی دارند نیز سرایت کند که در آن صورت دیگر دولت نمی‌تواند با پرداخت حقوق یک یا چند ماه کارگران از منابع عمومی کشور، این مشکل را در سطح وسیع، رفع‌ورجوع کند، اما توجه به چند عدد در جریان واگذاری شرکت هفت‌تپه جالب توجه است. تعداد کارکنان این شرکت حدود پنج هزارو ۴۰۰ نفر است که هزارو ۸۰۰ نفر آنها طبق گفته آقای پوری‌حسینی (رئیس سازمان خصوصی‌سازی)، در بازه زمانی کوتاه قبل از واگذاری قطعی (و توسط مدیران دولتی قبلی)، جذب شده‌اند. زیان انباشته این شرکت حدود ۳۴۵ میلیارد تومان بوده که ۱۵۰ میلیارد آن، بدهی به سازمان تأمین اجتماعی بوده است. این رقم زیان انباشته خود نشان از زیان‌ده‌بودن چندین‌ساله شرکت هفت‌تپه در سال‌های پیش از واگذاری دارد. البته مساحت ۲۴ هزارهکتاری زمین شرکت هفت‌تپه نیز قابل‌توجه بوده که به صورت دقیق مشخص نیست ارزش آن به چه میزان بوده است. برخی با استناد به زمین این شرکت، آن را گنج بزرگی می‌دانند که به قیمتی نازل (قیمت نهایی و با کسر بدهی شرکت، حدود ۲۱۹ میلیارد تومان بوده است) فروخته شده و شرایط ویژه‌ای به صورت پیش‌پرداخت تنها شش میلیارد تومان، برای آن در نظر گرفته بوده‌اند. خصوصاً آنکه منتقدان واگذاری، به سن کم مالکان (۲۸ و ۳۲ سال) اشاره می‌کنند و در هرگونه ارزیابی اهلیت آنان تردید دارند. اما رئیس سازمان خصوصی‌سازی معتقد نیست که خطایی در واگذاری شرکت هفت‌تپه صورت گرفته و معتقد است که به هنگام مزایده، اساسا خریدار دیگری نیز برای این گنج مورد ادعای منتقدان واگذاری وجود نداشته است. با فرض صحت همین اعداد و نظرات، می‌توان واگذاری شرکت هفت‌تپه را با دو جمله متفاوت، توصیف کرد:
ادامه در صفحه ۵